

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul: Iulia Sîrcu

Judecătorii : Tamara Chișca-Doneva, Nicolae Craiu,
Mariana Pitic, Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de către Mihail Gagauz,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Gagauz
împotriva Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga,
Primăriei Ceadâr-Lunga, Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga cu privire la
obligarea întreținerii cimitirului și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 03 noiembrie 2015, prin care a
fost respins apelul declarat de către Mihail Gagauz și menținută hotărîrea
Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 21 mai 2015, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La 24 decembrie 2013, Mihail Gagauz a depus o cerere de chemare în
judecată împotriva Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă
Ceadâr-Lunga, Primăriei Ceadâr-Lunga, Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga cu
privire la obligarea întreținerii cimitirului și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în cimitirul din raionul
leshozului în anul 1991 a fost înmormîntat tatăl său, iar în anul 2003 a fost
înmormîntată mama sa. În acea perioadă cimitirul avea gard, era păzit și erau
respectate normele cu privire la cimitir.

Menționează că cimitirul se află sub protecția Întreprinderii Municipale
Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga, care era obligată să amenajeze și să
protejeze cimitirul. Însă, de câțiva ani, a invocat că, cimitirul se află într-o stare
deplorabilă, de la care lipsește gardul, porțile și paza, iar pe morminte pasc
animalele. Motive din care s-a adresat cu prezenta acțiune în instanța de judecată.

Cere, Mihail Gagauz obligarea Întreprinderii Municipale Gospodăria
Comunal Locativă Ceadâr-Lunga de a renova gardul cimitirului, porțile cimitirului,
casa de deservire a personalului, cărările dintre morminte și de a asigura paza
cimitirului, precum și repararea prejudiciului moral în mărime de 100000 lei.

La 18 aprilie 2014, Mihail Gagauz a depus cerere suplimentară prin care a solicitat obligarea Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga de a îndeplini cerințele art. 14 a Legii cu privire la administrația publică locală și art. 44, 45 cu privire la cimitire, precum și obligarea Primăriei Ceadâr-Lunga de a îndeplini decizia Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga și luarea tuturor măsurilor pentru renovarea cimitirului din Ceadâr-Lunga.

Prin încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014, acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Gagauz cu privire la renovarea cimitirului a fost remisă în cancelarie pentru a fi înregistrată în contenciosul administrativ.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014 acțiunea a fost respinsă ca fiind depusă tardiv.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 27 octombrie 2014 a fost admis recursul declarat de către Mihail Gagauz, casată încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014 cu restituirea pricinii în prima instanță pentru examinarea cauzei în fond.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 03 martie 2015 a fost admis apelul declarat de către Mihail Gagauz, casată integral hotărîrea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014, cu restituirea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță de judecată.

La 04 mai 2015, Mihail Gagauz a depus cerere de concretizare a pretențiilor prin care a solicitat încasarea de la Consiliul orășenesc Ceadâr-Lunga, Primăriei Ceadâr Lunga și Gospodăria Comunal Locativă din or. Ceadâr-Lunga, în mod solidar prejudiciul moral în mărime de 100000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 04 mai 2015 a fost admis renunțul la acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Mihail Gagauz în partea cu privire la renovarea cimitirului, anume la cererea privind obligarea Consiliului orășenesc în executarea Legii și actelor normative, privind restabilirea la cimitir a gardului, clădirii personalului de îngrijire, paza cimitirului și obligarea pârîților la restabilirea cimitirului situat pe lîngă ocolul silvic or. Ceadâr-Lunga.

Nefiind contestată încheierea dată a devenit definitivă și irevocabilă.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 21 mai 2015 a fost respinsă acțiunea lui Mihail Gagauz împotriva Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga, Primăriei și Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga cu privire la obligarea efectuării lucrărilor de renovare a cimitirului și repararea prejudiciului moral ca fiind neîntemeiată. A fost încasat de la Mihail Gagauz în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 200 lei.

La 18 iunie 2015, Mihail Gagauz a declarat apel împotriva hotărîrii Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 21 mai 2015, cerînd admiterea acestuia, casarea, hotărîrii primei instanțe cu restituirea pricinii spre rejudecare în prima instanță.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 03 noiembrie 2015 a fost respins apelul declarat de către Mihail Gagauz și menținută hotărîrea primei instanțe din 21 mai 2015.

La 12 martie 2016, Mihail Gagauz a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și

hotărîrii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

Recurentul, Mihail Gagauz, în motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece instanța de apel nu a constatat și nu elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond.

Mai menționează că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că pe parcursul a doi ani de zile Consiliul or. Ceadâr-Lunga nu a îndeplinit decizia cu privire la renovarea cimitirului și că dînsul în continuare solicită îndeplinirea Regulamentului cu privire la cimitire aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1072 din 22 octombrie 1998.

A mai indicat că prin refuzul pîrîților de a reamenaja cimitirul îi sunt cauzate retrăiri sufletești și stări de frustrare, motiv din care solicită repararea prejudiciului moral în mărime de 100000 lei.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei redactate.

Din actele pricinii rezultă că decizia Curții de Apel Cahul din 03 noiembrie 2015 a fost recepționată de către Mihail Gagauz la 15 ianuarie 2016, iar la 12 martie 2016, adică în termenul prevăzut de lege Mihail Gagauz a declarat recurs.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 11 mai 2016 completul din 3 judecători au considerat recursul admisibile și au decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinînd argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Codul de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Or, în conformitate cu art. 373 alin. (1-4) Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, fapt ce a dus la soluționarea greșită a pricinii.

Pe parcursul examinării pricinii s-a stabilit că, inițial Mihail Gagauz s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga, Primăriei Ceadâr-Lunga și Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga cu privire la obligarea Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga să restabilească gardul, poarta și casa de deservire a personalului cimitirului, întreținerea drumului de trecere și asigurarea pazei cimitirului, precum și repararea prejudiciului moral.

Prin încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014, acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Gagauz cu privire la renovarea cimitirului a fost remisă în cancelarie pentru a fi înregistrată în contenciosul administrativ.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014 acțiunea a fost respinsă ca fiind depusă tardiv.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 27 octombrie 2014 a fost admis recursul declarat de către Mihail Gagauz, casată încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014 cu restituirea pricinii în prima instanță pentru examinarea cauzei în fond.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 03 martie 2015 a fost admis apelul declarat de către Mihail Gagauz, casată integral hotărîrea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014, cu restituirea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță de judecată.

La 04 mai 2015, Mihail Gagauz a depus cerere de concretizare a pretențiilor prin care a solicitat încasarea de la Consiliul orășenesc Ceadâr-Lunga, Primăriei Ceadâr Lunga și Gospodăria Comunal Locativă din or. Ceadâr-Lunga, în mod solidar prejudiciul moral în mărime de 100000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 04 mai 2015 a fost admis renunțul la acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Mihail Gagauz în partea obligării Consiliului orașenesc în executarea Legii și actelor normative, privind restabilirea la cimitir a gardului, clădirii personalului de îngrijire, paza cimitirului și obligarea pârților la restabilirea cimitirului situat pe lângă ocolul silvic or. Ceadâr-Lunga (cerere suplimentară).

Prin hotărârea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 21 mai 2015 a fost respinsă acțiunea lui Mihail Gagauz împotriva Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga, Primăriei și Consiliului orașenesc Ceadâr-Lunga cu privire la obligarea efectuării lucrărilor de renovare a cimitirului și repararea prejudiciului moral ca fiind neîntemeiată. A fost încasat de la Mihail Gagauz în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 200 lei.

Instanța de apel a fost de acord cu soluția emisă de prima instanță.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că atât prima instanța, cât și instanța de apel, adoptând soluția la caz, nu s-au expus asupra tuturor pretențiilor invocate de reclamant în cererea de chemare în judecată, neelucidând în așa mod toate circumstanțele pricinii.

În această ordine de idei, instanța de recurs notează că în cadrul ședinței de judecată la examinarea pricinii în prima instanță, reclamantul a solicitat obligarea Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga de a renova gardul cimitirului, porțile cimitirului, casa de deservire a personalului, cărările dintre morminte și de a asigura paza cimitirului, precum și repararea prejudiciului moral în mărime de 100000 lei.

Ulterior, la 18 aprilie 2014, Mihail Gagauz a depus cerere suplimentară prin care a solicitat obligarea Consiliului orașenesc Ceadâr-Lunga de a îndeplini cerințele art. 14 a Legii cu privire la administrația publică locală și art. 44, 45 cu privire la cimitire, precum și obligarea Primăriei Ceadâr-Lunga de a îndeplini decizia Consiliului orașenesc Ceadâr-Lunga și luarea tuturor măsurilor pentru renovarea cimitirului din Ceadâr-Lunga.

Instanța de recurs mai reține că de la pretenția dată reclamantul a renunțat, iar prin încheierea instanței de judecată din 04 mai 2015 a fost admis renunțul de la pretenția în cauză.

Astfel, atât prima instanță cât și instanța de apel urmau să examineze pretențiile reclamantului-recurent Mihail Gagauz înaintate în cererea de chemare în judecată depuse inițial cu privire la obligarea Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga de a renova gardul cimitirului, porțile cimitirului, casa de deservire a personalului, cărările dintre morminte și de a asigura paza cimitirului, precum și încasarea în mod solidar a sumei de 100000 lei în vederea reparării prejudiciului moral.

Însă, instanțele de judecată în hotărârile contestate au respins acțiunea ca fiind neîntemeiată, pronunțându-se doar asupra pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, fără a ține cont de decizia Curții de Apel Comrat din 27 octombrie 2014 prin care a fost casată încheierea Judecătoriei Ceadâr-Lunga din 08 iulie 2014 cu restituirea pricinii spre judecare în fond a pretenției cu privire la obligarea renovării cimitirului.

Analizând conținutul deciziei instanței de apel, în raport cu prevederile legale menționate, Colegiul conchide că, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, limitându-se doar la menținerea hotărîrii primei instanțe.

Colegiul notează că normele de drept procedural enunțate supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanța în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărîre motivată. Motivarea este o parte a hotărîrii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărîri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărîri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărîrea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărîrea să fie motivată, justițiabilul avînd posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărîri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta pricină spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărîre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Mihail Gagauz.

Se casează integral decizia Curții de Apel Cahul din 03 noiembrie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Mihail Gagauz împotriva Întreprinderii Municipale Gospodăria Comunal Locativă Ceadâr-Lunga, Primăriei Ceadâr-Lunga, Consiliului orășenesc Ceadâr-Lunga cu privire la obligarea întreținerii cimitirului și repararea prejudiciului moral, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru